

a business by analogy: a methodological guide for the use of comparative market multiples when assessing the business and securities] / Ye. V. Chirkova. – М. : Alpina Biznes Buks, 2005. – 190 p. 7. Armstrong M. Performance management / M. Armstrong, A. Baron. – London : Institute of Personnel and Development, 1998. 8. Kaplan R. S. The balanced scorecard – measures that drive performance / R. S. Kaplan, D. P. Norton // Harvard Business Review. – 1992. – January–February. – P. 71–79. 9. Prahalad C. K. The core competence of the corporation / C. K. Prahalad, G. Hamel // Harvard Business Review. – 1990. – Vol. 68, No. 3 (May–June). 10. Project Tuning / European Commission [Electronic resource]. – Access mode : http: www.let.rug.nl/TUNING/Project/index.html.

Інформація про автора

Гонтарева Ірина Вячеславівна – докт. екон. наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства та менеджменту Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Леніна, 9-А, м. Харків, Україна, 61166, e-mail: lider.06@mail.ru).

Информация об авторе

Гонтарева Ирина Вячеславовна – докт. екон. наук, доцент, профессор кафедры экономики предприятия и менеджмента Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (пр. Ленина, 9-А, г. Харьков, Украина, 61166, e-mail: lider.06@mail.ru).

Information about the author

I. Gontareva – Doctor of Science in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economy of Enterprise and Management of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9-A Lenin Ave., Kharkiv, Ukraine, 61166, e-mail: lider.06@mail.ru).

*Стаття надійшла до ред.
08.05.2015 р.*

JEL Classification: G 330; M210

УДК 658.012.12

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КРИЗИ

Нусінов В. Я., Семеняка Т. В.

Анотація. *Нестабільна економічна ситуація в країні позначилася на роботі багатьох підприємств, які гостро відчували нестачу власних фінансових ресурсів, накопичили значні суми кредиторської заборгованості. Все це призвело до погіршення їхньої платоспроможності або навіть до банкрутства. Тому для запобігання таким явищам доцільно проводити експрес-діагностику фінансового стану підприємства, яка дозволить розпізнати ознаки кризи на ранній стадії та прийняти необхідні для її усунення заходи. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних і практичних рекомендацій щодо діагностики фінансового стану підприємства з метою попередження кризи. У статті використано такі методи емпіричного та теоретичного досліджень: метод критичного аналізу й узагальнення теоретичних досліджень, метод порівняння, індукція, дедукція, системний підхід. У ході дослідження встановлено, що існує багато підходів до діагностики фінансового стану підприємства, більшість з яких базується на використанні різної кількості фінансових коефіцієнтів і показників вагомості до кожного з них, але всі вони є досить трудомісткими і вимагають значних розрахунків. Тому для діагностики фактичного фінансового стану підприємства запропоновано використовувати коефіцієнт експрес-діагностики, який дозволяє без значних розрахунків виявити ознаки кризи на підприємстві чи підтвердити стабільність фінансового стану та показує, наскільки маржинальний дохід підприємства може покрити величину його зобов'язань. У статті наведено критерії оцінки фінансового стану підприємства з використанням запропонованого показника. Також розглянуто вплив розміру кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства. На підставі використання коефіцієнту експрес-діагностики фінансового стану запропоновано визначити граничний розмір кредиторської заборгованості, перевищуючи який підприємство опиняється у кризі.*

Ключові слова: *діагностика, фінансовий стан, криза, кредиторська заборгованість.*

© Нусінов В. Я., Семеняка Т. В., 2015

ЭКСПРЕС-ДИАГНОСТИКА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ С ЦЕЛЬЮ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КРИЗИСА

Нусинов В. Я., Семеняка Т. В.

Аннотация. *Нестабильная экономическая ситуация в стране отразилась на работе многих предприятий, которые остро ощутили нехватку собственных финансовых ресурсов, накопили значительные суммы кредиторской задолженности. Все это привело к ухудшению их платежеспособности или даже к банкротству. Поэтому для предотвращения данных явлений целесообразно проводить экспресс-диагностику финансового состояния предприятия, которая позволит распознать признаки кризиса на ранней стадии и принять необходимые для его устранения мероприятия. Целью исследования является разработка теоретических, методологических и практических рекомендаций по диагностике финансового состояния предприятия с целью предупреждения кризиса. В статье использованы такие методы эмпирического и теоретического исследований: метод критического анализа и обобщения теоретических исследований, метод сравнения, индукция, дедукция, системный подход. В ходе исследования установлено, что существует много подходов к диагностике финансового состояния предприятия, большинство из которых базируется на использовании различного количества финансовых коэффициентов и показателей весомости к каждому из них, но все они являются достаточно трудоемкими и требуют значительных расчетов. Поэтому для диагностики фактического финансового состояния предприятия предложено использовать коэффициент экспресс-диагностики, который позволяет без значительных расчетов выявить признаки кризиса на предприятии или подтвердить стабильность финансового положения и показывает, насколько маржинальный доход предприятия может покрыть величину его обязательств. В статье приведены критерии оценки финансового состояния предприятия с использованием предложенного показателя. Также рассмотрено влияние размера кредиторской задолженности на финансовое состояние предприятия. На основе использования коэффициента экспресс-диагностики финансового состояния предложено определять предельный размер кредиторской задолженности, превышая который предприятие оказывается в кризисе.*

Ключевые слова: *диагностика, финансовое состояние, кризис, кредиторская задолженность.*

EXPRESS-DIAGNOSIS OF ENTERPRISE'S FINANCIAL STATE WITH THE AIM OF CRISIS PREVENTING

V. Nusinov, T. Semeniaka

Abstract. *The unstable economic situation in the country has affected many enterprises which acutely felt the lack of own financial resources, have accumulated a significant amount of accounts payable. All of this has led to deterioration of their financial solvency or even to bankruptcy. Therefore, to prevent these phenomena, will be useful to carry out express-diagnosis of enterprise's financial state that will help to recognize the signs of crisis at an early stage and to take the necessary measures to avoid crisis. The aim of the study is development of theoretical, methodological and practical recommendations on the diagnosis of enterprise's financial state with the aim of crisis preventing. In the article the following methods of empirical and theoretical research are used: method of critical analysis and synthesis of theoretical research, comparison method, induction, deduction, systemic approach. During the study has been found that there are many approaches to the diagnosis of enterprise's financial state, most of which are based on variety of financial ratios and weight indicators to each of them, though all of them are labor intensive and require considerable calculations. So to diagnose the actual financial state of enterprise has been proposed to use the coefficient of express-diagnostics, allowing to identify signs of crisis at the enterprise or to confirm the stability of financial situation without carrying out large calculations, showing to which extent the profit margins of enterprise can cover the value of its liabilities. Also in the article the criteria for assessing the enterprise's financial state by using the proposed indicator are provided. The influence of size of the accounts payable on the enterprise's financial state has been considered as well. On the basis of the express-diagnosis coefficient of the enterprise's financial state has been proposed to determine the limit of size of accounts payable, by exceeding which the enterprise will fall into a crisis state.*

Keywords: *diagnosis, financial state, crisis, accounts payable.*

Погіршення економічної ситуації в країні, зумовлене воєнним конфліктом на Сході, призвело до значних проблем у діяльності багатьох підприємств нашої держави. Більшість підприємств гостро відчуває нестачу власних фінансових ресурсів, накопичує значні суми кредиторської заборгованості, що призводить до погіршення їхньої платоспроможності або навіть до банкрутства. Не всі підприємства здатні вчасно й оперативнo реагувати на перші прояви кризи, тим самим наражаючи себе на високий ризик «невиходу» з неї. Тому актуальності набуває своєчасна діагностика фінансового стану, яка дозволить попередити настання кризи на підприємстві та вчасно реагувати на будь-які зміни у фінансовому стані підприємства.

Проблемам діагностики кризового стану підприємств присвячено праці багатьох зарубіжних і вітчизняних учених, таких, як Е. Альтман, В. Бівер, А. Ю. Беліков, Г. В. Давидова, Л. О. Лігоненко, Р. Ліс, А. Матвійчук, О. Г. Мельник, Є. В. Міщук, О. В. Нусінова, Г. Спрінгейт, О. О. Терещенко та інші.

Однак запропоновані підходи і методи діагностики кризового стану підприємства не повною мірою враховують особливості вітчизняної економіки та потребують значних розрахунків. Тому виникає об'єктивна необхідність удосконалення процесу діагностики фінансового стану, яка б надавала можливість попереджувати настання кризового стану та оцінювати ступінь кризи на підприємстві у будь-який момент його діяльності.

Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних і практичних рекомендацій щодо діагностики фінансового стану підприємства з метою попередження настання кризи.

Однією з найважливіших умов успішного функціонування підприємства є системне вивчення його фінансового стану і чинників, що впливають на нього. Стійкий фінансовий стан є однією з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності підприємства. Та досить часто бувають випадки, коли підприємство, працюючи тривалий час стабільно і прибутково, втрачає пильність і переходить до складу неплатоспроможних, не розуміючи, чому і як це сталося. Для запобігання такому явищу доцільно проводити експрес-діагностику фінансового стану підприємства, яка дозволить розпізнати ознаки кризи на ранній стадії та вжити необхідних для її усунення заходів.

Загалом, експрес-діагностика фінансового стану підприємства являє собою процес оперативного оцінювання й ідентифікації стану досліджуваного об'єкта на базі обмеженого інформаційного забезпечення з метою формування попереднього уявлення про його стан і параметри для прийняття реактивних управлінських рішень [1, с. 161].

У науковій літературі існує багато підходів до діагностики фінансового стану підприємства, більшість з яких базується на використанні різної кількості фінансових коефіцієнтів і показників вагомості до кожного з них. Найпоширенішими з таких підходів є Z-рахунок Е. Альтмана [2], моделі У. Бівера [3], О. О. Терещенка [4], Р. Ліса [5], Г. Спрінгейта [5], А. Матвійчука [6], Г. В. Давидової та А. Ю. Белікова [7]. Особливості розрахунків, переваги і недоліки зазначених моделей розглянуті практично в усіх навчальних посібниках з економічного і фінансового аналізу та економічної діагностики, тому в даній статті ми не будемо їх досліджувати. Зауважимо лише, що діагностика фінансової кризи підприємства за даними моделями є досить трудомісткою і вимагає значних розрахунків.

Заслугове на увагу робота В. В. Ковальова та В. І. Фучеджи [8, с. 136–142], які запропонували новий підхід до діагностики ймовірності настання фінансової кризи на підприємстві, зміст якого полягає в наступному.

На першому етапі розробляється система показників, що найбільш точно характеризують фінансовий стан підприємств, зокрема беруться до уваги показники, що характеризують чистий грошовий потік підприємства; показники ліквідності; показники фінансової стійкості; показники ділової активності; показники рентабельності. Далі відбувається диференціація та стандартизація значень показників. На наступному етапі здійснюється розподіл стандартизованих значень системи показників на інтервали, кожному з яких відповідає певна позиція підприємства та визначається ступінь значущості кожного з показників. Останнім етапом є визначення ймовірності виникнення фінансової кризи досліджуваного підприємства.

Нестандартним є підхід до діагностики фінансового стану підприємства, запропонований О. В. Федорук, яка зазначає, що за сучасних умов господарювання необхідно проводити когнітивну діагностику ймовірності банкрутства підприємств у двох напрямках, а саме: кількісну діагностику (Q-діагностику) ймовірності банкрутства підприємств, що базується на оцінці фінансових показників; і якісну діагностику (V-діагностику) ймовірності банкрутства підприємств, що ґрунтується на дослідженні нефінансових вербальних показників (показників суб'єктивного характеру) [9, с. 118–122].

Зазначені роботи є цікавими, відмінними від попередніх, але запропоновані в них методики теж потребують значних і тривалих розрахунків. Тому вважаємо за доцільне вдосконалити процес діагностики фінансового стану підприємства шляхом розробки такого показника, який би не вимагав складних розрахунків та надавав можливість швидко встановити наявність або відсутність кризи на підприємстві.

Уперше комплексний показник експрес-діагностики фінансового стану підприємства був запропонований молодим науковцем Є. В. Міщук [9, с. 84]. Даний показник базується на величині грошових коштів і порівняних до них дебіторської заборгованості, поточних зобов'язань, скоригованих на понаднормативний надлишок (нестачу) запасів і виручки від реалізації готової продукції та розраховується за формулою:

$$H_k = \frac{Дзл + Гк - ПЗ \pm \DeltaЗ}{В}, \quad (1)$$

де H_k – комплексний показник експрес-діагностики кризового стану, частка од;

$Дзл$ – ліквідаційна вартість поточної дебіторської заборгованості, грн;

$Гк$ – грошові кошти та їх еквіваленти, грн;

$ПЗ$ – величина поточних зобов'язань, грн;

ΔZ – понаднормативний надлишок (нестача) запасів, грн;
 B – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн.

Даний показник є досить простим для розрахунку, оскільки вихідні дані можна взяти з фінансової звітності підприємства. Але виникає питання, що представляє собою ліквідаційна вартість поточної дебіторської заборгованості, адже дане поняття рідко зустрічається у науковій економічній літературі. Так, О. В. Лукашенко пропонує визначати ліквідаційну вартість поточної дебіторської заборгованості шляхом коригування її первісної вартості на коефіцієнт, який враховує частку ймовірних втрат, що виникають при негайному погашенні боргу кожного конкретного дебітора (Куд). Значення даного коефіцієнту визначається окремо для кожного виду поточної дебіторської заборгованості: дебіторської заборгованості за векселями одержаними, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, дебіторської заборгованості за розрахунками, іншої поточної дебіторської заборгованості [11, с. 16].

Отже, саме визначення ліквідаційної вартості дебіторської заборгованості значно ускладнює розрахунок показника експрес-діагностики кризового стану.

Для діагностики ступенів кризового стану С. В. Міщук пропонує такі нормативні інтервальні значення показника H_k :

- у критичній ситуації ($\leq -0,3329$);
- у середньому ступені кризового стану ($-0,3329; -0,0615$);
- у легкому ступені кризового стану ($-0,0615; 0,142$);
- при відсутності кризового стану ($\geq 0,142$) [10, с. 104].

Як зазначає автор, значення граничних інтервалів були розраховані за допомогою методів математичної статистики із застосуванням даних підприємств гірничо-видобувної галузі.

Отже, комплексний показник експрес-діагностики кризового стану може бути застосований для діагностики фінансового стану підприємства, але і він має свої недоліки. По-перше, досить дискусійним залишається питання, що представляє собою ліквідаційна вартість дебіторської заборгованості, яку необхідно обчислювати для розрахунку показника; по-друге, складним залишається процес оцінки розрахованого показника, який базується на застосуванні довірчих інтервалів, а розраховані автором інтервали стосуються лише підприємств гірничо-видобувної галузі.

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо інший підхід до оцінки фінансового стану підприємства. Зокрема, для визначення, чи знаходиться досліджуване підприємство у кризовому стані, чи наближається до нього або, навпаки, має стійкий фінансовий стан пропонуємо використовувати наступний показник:

$$K_{\text{дфс}} = \frac{MД}{3 - \frac{ДЗ\phi(Tоб_{\text{дз}})}{(1+q)^{Tоб_{\text{дз}}-1}} - \frac{(Q_{\text{факт}} - Q_N) \cdot \frac{1}{K_{\text{дз}}}}{(1+q)^{(Tоб_{\text{дз}}+Tоб_{\text{zn}})-1}} - GK} \quad (2)$$

- де $K_{\text{дфс}}$ – коефіцієнт експрес-діагностики фінансового стану;
 $MД$ – маржинальний дохід, тис. грн;
 3 – довгострокові та короткострокові зобов'язання підприємства, тис. грн;
 $ДЗ$ – поточна дебіторська заборгованість, тис. грн;
 $Q_{\text{факт}}$ – фактичні залишки готової продукції, тис. грн;
 Q_N – норматив готової продукції, тис. грн;
 $K_{\text{дз}}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
 q – місячна ставка дисконтування;
 $Tоб_{\text{дз}}$ – термін оборотності дебіторської заборгованості, міс.;
 $Tоб_{\text{zn}}$ – термін оборотності готової продукції, міс.;
 GK – грошові кошти, тис. грн;
 $K_{\text{дз}}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Запропонований показник показує, наскільки маржинальний дохід підприємства може покрити величину його зобов'язань та певною мірою характеризує платоспроможність підприємства. Розглянемо його складові.

У чисельнику формули представлено маржинальний дохід як один із показників ефективності роботи підприємства. Це пов'язано з тим, що саме маржинальний дохід являє собою ту частину виручки, яка завжди покриває постійні витрати підприємства. Знаменник формули є багатокомпонентним і являє собою різницю між фактичною величиною зобов'язань підприємства, скоригованою дисконтованою величиною дебіторської заборгованості, скоригованою дисконтованою величиною відхилень залишків готової продукції від нормативу та грошовими коштами.

Для розрахунку коефіцієнта експрес-діагностики фінансового стану величина дебіторської заборгованості коригується залежно від терміну її погашення таким чином:

$$ДЗф(Тоб_{дз}) = \begin{cases} ДЗ, \text{ якщо } Тоб_{дз} \leq 365 \\ ДЗ * \left(\frac{Тоб_{дз} - 365}{365} \right), \text{ якщо } Тоб_{дз} > 365 \end{cases} \quad (3)$$

Тобто, якщо термін оборотності дебіторської заборгованості менше за 365 днів, то величина дебіторської заборгованості залишається незмінною, якщо перевищує 365 днів, то враховується лише та частина дебіторської заборгованості, яка буде погашена протягом року.

Також вважаємо за доцільне дисконтувати як величину дебіторської заборгованості, так і величину залишків готової продукції на складі, що зумовлено суттєвим рівним інфляції в нашій країні.

Значення коефіцієнту експрес-діагностики фінансового стану можуть бути як додатними, так і від'ємними. Від'ємне значення показника однозначно свідчить про відсутність кризи на підприємстві, адже зобов'язання підприємства значно менші, ніж дебіторська заборгованість, залишки готової продукції та грошові кошти, що є у розпорядженні підприємства. Позитивне значення розрахованого показника не завжди свідчить про наявність кризи на підприємстві. Так, якщо за рахунок маржинального доходу підприємство може покрити мінімум п'ятикратну величину своїх зобов'язань, то ми вже не можемо стверджувати, що підприємство знаходиться у кризовому стані. Тому для діагностики фінансового стану підприємства пропонуємо встановити наступні нормативні значення для розрахованого показника:

- 1) $5 \leq Кдфс < 0$ – підприємство має стійкий фінансовий стан, криза відсутня;
- 2) $0 \leq Кдфс < 5$ – підприємство знаходиться у кризовому стані.

Графічно це можна відобразити так:

Рис. 1. Ступені кризи на підприємстві

Однією з причин кризового стану є наявність на підприємстві великих сум кредиторської заборгованості. Саме великі суми кредиторської заборгованості негативно впливають на загальний фінансовий стан підприємства: знижуються його платоспроможність, ліквідність і фінансова стійкість. Також підприємство ризикує стати банкрутом, адже, відповідно до ст. 9 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [12], кредитор може порушити справу про банкрутство, якщо його безспірні вимоги до боржника сукупно складають не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, і ці вимоги не було задоволено боржником протягом трьох місяців після встановленого для їх погашення строку. Саме тому кожне підприємство повинно стежити за розмірами утвореної кредиторської заборгованості, визначати її граничні суми та намагатися не перевищувати їх.

Формула (2) дає можливість не тільки виявити на підприємстві кризовий стан, але й після простих математичних перетворень визначити граничний розмір кредиторської заборгованості, дотримуючись якого підприємство матиме стійкий фінансовий стан. При цьому за нормативне значення коефіцієнту діагностики фінансового стану пропонуємо узяти 5, бо як свідчать попередні дослідження, це є мінімальним значенням коефіцієнту експрес-діагностики, при якому підприємство набуває стійкого фінансового стану. Отже, для визначення граничної величини кредиторської заборгованості пропонуємо наступну формулу:

$$З_{гран} = \frac{МД + 5 \left(\frac{ДЗф(Тоб_{дз})}{(1+q)^{Тоб_{дз}-1}} - \frac{(Q_{факт} - Q_N) \frac{1}{K_{дз}}}{(1+q)^{(Тоб_{дз}+Тоб_{дн})-1}} - ГК \right)}{5}, \quad (4)$$

де $З_{гран}$ – гранична величина кредиторської заборгованості підприємства, тис. грн.

Визначивши граничну величину кредиторської заборгованості, необхідно порівняти її з фактичною величиною, і якщо остання буде вищою, це означатиме, що підприємство знаходиться у кризовому стані і для стабілізації ситуації йому необхідно негайно вживати заходів щодо зниження кредиторської заборгованості.

Проведене дослідження дозволило встановити, що в сучасній науковій літературі існує багато підходів щодо експрес-діагностики фінансового стану підприємства. Але більшість із них вимагає значних розра-

хунків і базується на використанні фінансових коефіцієнтів, помножених на коефіцієнти вагомості. Тому для вдосконалення процесу діагностики фінансового стану підприємства було запропоновано показник експрес-діагностики, який дозволяє без значних розрахунків виявити ознаки кризи на підприємстві чи підтвердити стабільність фінансового стану. Також запропонований показник дозволяє визначити рівень граничної кредиторської заборгованості, перевищуючи який підприємство відразу опиняється в кризі. Подальші дослідження будуть спрямовані на оптимізацію рівня кредиторської заборгованості як показника, що значно впливає на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Література: 1. Гром'як О. Б. Експрес-діагностика діяльності підприємств: сутність та призначення / О. Б. Гром'як, О. Г. Мельник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.2. – С. 159–165. 2. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy / E. I. Altman // The Journal of Finance. – 1968. – № 4. – P. 589–609. 3. Beaver W. H. Financial Ratios as Predictors of Failure, Empirical Research in Accounting / W. H. Beaver // Selected Studies, Supplement to Journal of Accounting Research. – 1996. 4. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко – К. : КНЕУ, 2004. – 268 с. 5. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством [Crisis management now] : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. О. Лігоненко. – К. : КНТЕУ, 2005. – 824 с. 6. Матвійчук А. В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу / А. В. Матвійчук // Вісник НАН України. – 2010. – № 9. – С. 24–46. 7. Методика количественной оценки риска банкротства предприятий / Г. В. Давыдова, А. Ю. Беликов // Управление риском. – 1999. – № 3. – С. 13–20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.masters.donntu.edu.ua/2005/kita/sroka/library/art9.htm>. 8. Коваленко В. В. Методика діагностики ймовірності виникнення фінансової кризи на підприємстві (на прикладі виноробної промисловості) / В. В. Коваленко, В. І. Фучеджи // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 136–143. 9. Федорук О. В. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств із застосуванням моделі когнітивної діагностики ймовірності банкрутства / О. В. Федорук // Економіка розвитку. – 2013. – № 1. – С. 118–122. 10. Нусінова О. В. Експрес-діагностика економічної кризи підприємства : монографія / О. В. Нусінова, Є. В. Міщук. – Кривий Ріг : Видавець ФОП Чернявський Д. О., 2011. – 220 с. 11. Лукашенко О. В. Особливості обліку сум товарного кредиту при оцінці економічного ефекту від реалізації продукції / О. В. Лукашенко // Сталий розвиток гірничо-металургійної промисловості : зб. матеріалів науково-технічної конференції (Кривий Ріг, 18–22 травня 2004 р.). – Кривий Ріг, 2004. – С. 16–17. 12. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України № 2343-XII від 14.05.1992 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

References: 1. Hromiak O. B. *Ekspres-diahnostyka diialnosti pidpriemstv: sutnist ta pryznachennia* [Express-diagnostics of enterprises: the essence and function] / O. B. Hromiak, O. H. Melnyk // *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*. – 2012. – Issue 22.2. – P. 159–165. 2. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy / E. I. Altman. // *The Journal of Finance*. – № 4. – 1968 – P. 589–609. 3. Beaver W. H. Financial Ratios as Predictors of Failure, Empirical Research in Accounting / W. H. Beaver // *Selected Studies, Supplement to Journal of Accounting Research*, 1996. 4. Tereschenko O. O. *Antykryzove finansove upravlinnia na pidpriemstvi : monohrafiia* [Crisis financial management in the enterprise : monograph] / O. O. Tereschenko – K. : KNEU, 2004. – 268 p. 5. Lihonenko L. O. *Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom* [Crisis management now]: [pidruch. dlia stud. vysch. navch. zakl.] / L. O. Lihonenko. – K. : KNTEU, 2005. – 824 p. 6. Matviichuk A. V. *Modeliuvannia finansovoi stiikosti pidpriemstv iz zastosuvanniam teorii nechitkoi lohiky, neironnykh merezh i dyskryminantnoho analizu* [Modeling financial stability of enterprises using the theories of fuzzy logic, neural networks and discriminant analysis] / A. V. Matviichuk // *Visnyk NAN Ukrainy*. – 2010. – No. 9. – P. 24–46. 7. Metodika kolichestvennoy ocenki riska bankrotstva predpriyatiy / G. V. Davydova, A. Yu. Belikov // *Upravlenie riskom*. – 1999. – No. 3. – P. 13–20 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.masters.donntu.edu.ua/2005/kita/sroka/library/art9.htm>. 8. Kovalenko V. V. *Metodyka diahnostyky imovirnosti vynyknennia finansovoi kryzy na pidpriemstvi (na prykladi vynorobnoi promyslovosti)* [Testing method likelihood of financial crisis in the company (for example winemaking industry)] / V. V. Kovalenko, V. I. Fuchedzhy // *Aktualni problemy ekonomiky*. – 2013. – No. 4. – P.136–143. 9. Fedoruk O. V. *Intehralna otsinka finansovoho stanu pidpriemstv iz zastosuvanniam modeli kohnityvnoi diahnostyky imovirnosti bankrutstva* [Integrated assessment of a financial condition of the enterprises with application of model of cognitive diagnostics of probability of bankruptcy] / O. V. Fedoruk // *Ekonomika rozvytku*. – 2013. – No. 1. – P. 118–122. 10. Nusinova O. V. *Ekspres-diahnostyka ekonomichnoi kryzy pidpriemstva : monohrafiia* [Express-diagnostics of the economic crisis the company : monograph] / O. V. Nusinova, Ye. V. Mischuk. – Kryvyi Rih : Vydavets FOP Cherniavskiy D. O., 2011. – 220 p. 11. Lukashenko O. V. *Osoblyvosti obliku sum tovarnoho kredytu pry otsynsi ekonomichnoho efektu vid realizatsii produktsii* / O. V. Lukashenko // *Stalyi rozvytok hirnycho-metallurhiinoi promyslovosti : zb. materialiv naukovo-tekhnichnoi konferentsii* (Kryvyi Rih, 18–22 travnia 2004 r.). – Kryvyi Rih, 2004. – P. 16–17. 12. *Zakon Ukrainy «Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia yoho bankrutom»* No. 2343-XII vid 14.05.1992 roku // *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Electronic resource]. – Access mode : www.zakon.rada.gov.ua.

Інформація про авторів

Нусінов Володимир Якович – докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірничо-металургійного комплексу ДВНЗ «Криворізький національний університет» (вул. XXII Партз'їзду, 11, м. Кривий Ріг, Україна, 50027).

Семеняка Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірничо-металургійного комплексу ДВНЗ «Криворізький національний університет» (вул. XXII Партз'їзду, 11, м. Кривий Ріг, Україна, 50027, e-mail: semenyaka_kn@ukr.net).

Информация об авторах

Нусинов Владимир Яковлевич – докт. экон. наук, профессор, заведующий кафедрой учёта, анализа, аудита и администрирования предприятий горно-металлургического комплекса ГБУЗ «Криворожский национальный университет» (ул. XXII Партсъезда, 11, г. Кривой Рог, Украина, 50027).

Семеняка Татьяна Владимировна – старший преподаватель кафедры учёта, анализа, аудита и администрирования предприятий горно-металлургического комплекса ГБУЗ «Криворожский национальный университет» (ул. XXII Партсъезда, 11, г. Кривой Рог, Украина, 50027, e-mail: semenyaka_kn@ukr.net).

Information about the authors

V. Nusinov – Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis, Audit, and Management of Mining and Smelting Enterprises of SIHE “Kryvyi Rih National University” (11 XXII Partzyizdu St., Kryvyi Rih, Ukraine, 50027).

T. Semenyaka – Senior Instructor of the Department of Accounting, Analysis, Audit, and Management of Mining and Smelting Enterprises of SIHE “Kryvyi Rih National University” (11 XXII Partzyizdu St., Kryvyi Rih, Ukraine, 50027, e-mail: semenyaka_kn@ukr.net).

Стаття надійшла до ред.
19.05.2015 р.

JEL Classification: : D24; D82

УДК 658.01

БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ ОЦІНКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тирінов А. В.

Анотація. У великій кількості наукових напрацювань у напрямку оцінки ефективності та формування механізму діяльності підприємств наголошується на необхідності інтегрувати та комплексно розглянути проблему багатогранності оцінки механізму підвищення ефективності діяльності підприємства з точки зору наукового узагальнення та систематизації поглядів. Метою статті є дослідження проблеми оцінки механізму підвищення ефективності діяльності підприємства з різних точок зору та їх поєднання. Запропоновано схему процесу формування організаційно-економічного механізму діяльності. Теоретично обґрунтовано необхідність оцінювати організаційно-економічний механізм у двох діалектично взаємозалежних площинах: як за характеристиками самого механізму – цілеспрямованість, гнучкість, швидкодія, так і за кінцевим результатом діяльності підприємства. Така оцінка дозволить забезпечити ефективність діяльності підприємства в сучасних умовах.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, оцінка, ефективність діяльності.

МНОГОАСПЕКТНОСТЬ ОЦЕНКИ ОРГАНИЗАЦИОННО ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Тыринов А. В.

Аннотация. В большом количестве научных работ в направлении оценки эффективности и формирования механизма деятельности предприятия отмечается необходимость интегрировать и комплексно рассмотреть проблему многогранности оценки механизма повышения эффективности деятельности предприятия с точки зрения на-